

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.
Pentru economi numai 4 cor. pe an.
Pentru România pe an 15 Lei.
Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu
prețuri foarte moderate.
Abonamentele se plătesc înainte.
Apare în fiecare Sâmbătă.

Deputații naționali despre programul guvernului.

În 29 Maiu noul guvern și-a spus programul său prin rostul ministrului președinte Wekerle.

Programul a vorbit de multe de toate: despre dreptul de alegere ce va să fie schimbat, dar în așa fel că numai „celor chemați și calificați (crescuți) pentru așa ceva“, să li-să deee vot, (știe D-zeu ce va să fie asta? pe cine va afla Wekerle „chemat“ și „calificat“ a avea drept de alegător de aci încolo?) — apoi despre principii directive încolo în politică, — despre schimbări (reforme) din lăuntru, privind drepturile comunelor, comitatelor, etc. (firește tot mai spre diavolul mergînd), — despre treburile religioase, trăgînd paiu dulce prin gura papistașilor (cari s'au dovedit „patriotici“ la Dobra și aiurea); — despre învățămîntul în școale, voidnd a-l face și pe acela tot mai „patriotic“, — despre justiție (treaba judecătorilor), care are a fi și ea schimbată în multe puncte ale ei; — despre economia țării și politica socială; — despre treburile negoțului și despre legăturile cu Croația, — și *nimic* despre trebile cu miliția, treburi cari făcură furtuna de peste doi ani de zile în țară!

La această desfășurare a programului guvernului nou, au vorbit din numele fiecărui partid cite un deputat. În numele kossuthiștilor, a constituționalilor și a partidului poporal catolic, toți tămiind guvernul și asigurîndu-l de „dragostea lor“ (cea mai mult pentru oala cu carne, ca pentru el.)

Firește *partidul naționalităților* mai virtos n'a putut sta cu minile în sin, ci și-a pus și el vorbitorii săi, care să arate guvernului cari sunt părerile acestui partid azi încă mic, dar care vorbește în cea dietă din inima celor mai număroase straturi de popoare ale țării, *din inima neamurilor nemaghiare*.

Cel dintii vorbitor al naționalităților a fost dl **Dr. Iuliu Maniu**, deputatul Vințului, care s'a ridicat și a vorbit așa:

Vorbirea dlui Dr. Maniu!

Onorată dietă! (Strigări din stînga: Vină mai înainte! Nu auzim! Da, dacă i-au pus prea na-poi pe naționaliști.)

Președintele: Mă rog să fie liniște!, dlor deputați! Pofțiți și ședeți la locurile DVoastre! — (Că să vede că să îngrămădeau să audă pe Român!).

Dr. Iuliu Maniu: Onorată casă! Fiind obicei parlamentar, că felurile partide să-și arate părerile lor față de programul guvernului, prin vorbitorii lor, îmi iau și eu voe a-și ridica cuvîntul în numele partidului naționalist parlamentar, a cărui modest membru sunt. (Zgomot

ce ține îndelung. Strigări aspre în stînga și în mijloc: între kossuthiști: *Nu este partid al naționalităților!* E vînzător de patrie acela care vorbește despre așa ceva!) DVoastră tăgăduiți ființa partidului nostru, cu toate că, uite, suntem aici noi în-șine, care formăm acest partid!, și cu toate că avem organizație de partid, și astfel ne vede fiecare om cu minte cugetătoare, că existăm ca partid organizat! (Mișcare viuă și contraziceri în stînga!) Cu toate însă, că d-voastră tăgăduiți ființa partidului nostru, (Mare zgomot).

Un glas din mijloc: Atunci și noi o tăgăduim pe a d-voastră! (Mișcare generală. Zbierături din mijlocul kossuthiștilor: Afurisișilor! Vînzătorilor de patrie!).

Dr. I. Maniu (urmînd vorba întreruptă)... cu toate astea noi ținem, ca existența (ființa) partidului, *nu să discută*, și nu să discută nici dreptul de validitate al acelora. Noi vă vom dovedi d-voastră aici prin înșeși făptuirile noastre, *că noi existăm (viețuim) ca partid*, și ca atari nu vom înceta a sprijini în înaintare binele *națunilor* noastre și ale patriei! (Zbierături zgomotoase: În țara asta numai o națiune există! Vînzătorilor!)

Președintele: Mă rog! Binevoiiți a fi în liniște! Domnii deputați fac așa o larmă, că președintele nu poate urmări, cu datorința ce o are, vorbele grăitorului. (Așa-e!) Intia datorință dară vă e, să ascultați în liniște!

Dr. Iuliu Maniu: Tare mi-ar plăcea să pot vorbi dela un astfel de loc, (Zgomot mare. Strigări: Poftește și vină mai înainte!).

Președintele: Onorată casă! Tare vă rog să ascultați în liniște pe vorbitor! (Zgomot). *In această casă fiecare are drept a-și spune părerea sa*, și vorbitorii fiecărui partid și fiecare vorbitor deosebit, *trebuie ascultat!*

Hentaller Lajos: În contra națiunii n'are drept să vorbească (Zgomot).

Președintele: Pe dl deputat Hentaller îl îndrum la ordine! Nu ai să discuți cu președintele! (Mare zgomot). Fiecare partid și fiecare deputat e dator a asculta pe colegul său deputat! (Mare zgomot). Atîta de mare e zgomotul în casă, că voui fi silit a ridica ședința, că nu pot auzi pe vorbitor!

Dr. Iuliu Maniu: (abia ajuns iar' la cuvînt, urmeză): ...aș dori să pot vorbi dela un loc, care să vă fie mai plăcut D-Voastră, dar', onorată casă, așa cred, că nu aceea vă e lucru de căpetenie că de unde vorbesc, ci *ce vă*

vorbesc? (Așa e! strigă citeva glasure). Iar' aceea-ce vă spun, vă spun sincer, din inimă.

Mărturisesc, că am pîndit cu oarecari așteptări acea vorbire de program, pe care dl ministru-președinte a binevoit a o înainta dietei. Dar' cu oarecare desamăgire am auzit cele ce ne-a spus. Cu desamăgire, pentru-că cunoscîndu-i caracterul de guvern trecător, și acele scopuri ce i-s'au legat și de cari s'a legat, cu drept am fi așteptat, că să spună mai pe larg cum își va îndeplini acele chemări? (Strigăte în mijloc: Nouă ne-a spus destul!). Nouă însă, și țării, nu ne-a spus destul! (Iar' zgomot mare. Președintele sună clopoțelul). Acest guvern, în afară de coperirea trebuințelor statului, a primit asupra-și și de a îndeplini schimbarea legii despre dreptul de vot obștesc (universal), ba și-a pus de țintă a ființei sale, de a cuprinde între marginile legii păturile largi ale poporului, — și cînd colo dl ministru-președinte, tocmai aceste întrebări le-a lăsat mai neguros lămurite în vorbirea sa. (Strigăte: Nu-i adevărat! Să auzim! Să auzim!).

»E cam un an de atunci — zice Dr. Maniu — de cînd s'a pornit lupta care să ridice la suprafață dreptul de vot universal. Dar' acest lucru poate avea felurite deslegări. Chemarea d-lui președinte ar fi fost, să desfășure aici naintea noastră, că dintre feluritele forme ale votului »universal«, d-sa pe care îl mărturisește de al d-sale, și pe care voește să-l ducă la îndeplinire? (Zgomot. Președintele sună). Cînd dl min. președ. a spus că pe bază democratică (poporală) va face această schimbare a legii de alegeri, am primit cu aprobare declarația d-sale, — cînd însă adauge, că »va duce în șanțurile constituțiunii numai pe aceia cari au »cualificațiunea« (?) (Intreruperi: pe cari sunt chemați! Să auzim! Președintele sună), și cari »sunt chemați« (?!), atunci d-sa își lasă atîta mână slobodă, că aprobarea noastră trebuie să i-o detragem!

»Trebuie dar' să detragem *încrederea noastră și față cu guvernul*, întii pentru-că noi, naționalitățile, suntem deprinse cu aceea, că la ducerea în deplinire a acelor principii mari, guvernele tocmai pe acelea le fac de minciună! (Zgomot. Strigări: Nu-i adevărat! Președintele sună!)

Afară de aceasta mai e o împrejurare, care mă îndeamnă să fiu cu neîncredere față de programul înaintat, și anume, că dl ministru-președinte nici cu un cuvînt n'a amintit, că va îndeplini cu dreptate și obiectivitate legile fundamentale ale țării. (Zgomot mare și strigări din partea stîngă: Asta să înțelege de sine!) Aș afla-o natural aceasta, dacă legile țării ar fi într'adevăr înde-

plinite. Dar' durere, noi ne-am obiceiuit a vedea, că *legile nu să execută!* (Mișcare și zgomot în stînga. Deputatul Sümegy Vilmos mereu întrerupe pe vorbitorul român!).

Președintele: (sună): Tăcere dlor! Pe dl deputat Sümegi îl provoc să asculte în liniște pe vorbitor.

Dr. Iuliu Maniu: Onorată Casă! Domnul ministru-președinte a aflat de bine să spună că va respecta legile fundamentale ale Croației. Dacă domnul ministru a aflat de bine să spună deschilinit aceasta, atunci și noi putem să așteptăm cu drept cuvînt... (Zgomot mare în toată casa. Strigăte: Pe cine înțelegi subt »și noi«?)

Președintele: Onorată Casă (Zgomot. Să auzim!) Așa să vede, că dl deputat-vorbitor nu e în clar cu legile fundamentale ale țării. (Strigăte: Așa-i) Și crede, că naționalitățile de aici sunt în aceleași relațiuni cu Ungaria, ca și Croația față de Ungaria. (Zgomot mare și protestări din partea naționalităților). Vă cer să nu întrerupeți cuvintele președintelui, (Aprobări în stîngă), căci în caz contrar voi fi silit să aplic regulamentul casei față de aceia, cari nici pe președintele nu vrea să-l asculte. (Aprobări). Eu rog deci pe domnul deputat, ca să se conformeze legilor noastre fundamentale și să nu peardă dinaintea ochilor aceste legi nici în cursul vorbirii sale. (Aprobări lungi.)

Iuliu Markos: România-mare, până la Tisza, le-ar trebui ăstora! (Zgomot!)

Dr. Maniu: Bine știu, că nu-mi este permis să comentez zisele dlui președinte, tocmai pentru aceea mă acomodez... Numai acea declarațiune vreau să o fac, că n'am confundat instituțiunile de drept public ale țării... (Zgomot în stînga!) Cunosc bine legile, cari statoresc legătura noastră cu Croația, dar' cunosc și celelalte legi fundamentale ale țării, cari au fost și sunt chemate a asigura organic dezvoltarea țării acesteia, și știu și aceea, că *acestea din urmă nu s'au executat*. Precum domnul ministru-președinte a aflat de lipsă, să asigure executatea legilor fundamentale la Croația, tot așa, cred eu, avea datorința să se declare, și în ce privește o altă lege fundamentală, *cea despre egală îndreptățire a naționalităților* cuprinsă în articolul 44 din 1868... (Zgomot mare).

Președintele: Rog liniște! Poftește continuă!

Dr. Maniu... și să declare, că și *aceasta lege o va executa conștientios*.

Noi nu avem încredere față de acest guvern, pentru-că vedem, că acest guvern stă în serviciul aceluia fel de ocîrmuire, care dela 1867 încoace ține încătușate puterile naturale (ale popoarelor nema-

ghiare). (Zgomot mare.) Pentru-că servește același fel de guvernare, care dela 1867 conduce soarta țării acesteia, spre nefericirea ei, și care este: *domnia unui neam și unei clase!* (Mare și lung zgomot. Vii aprobări între naționaliști.)

Fiind-că domnul ministru-președinte chiar și atunci, cînd pune în vedere legea despre votul universal, care ar trebui să fie de tot al poporului, declară, că *acea lege încă va sluji caracterului »național«* al acestui stat, și fiind-că din trecut știm, că ce înșamnă caracterul »național« al statului... (Zgomot mare), fiindcă avem tristețe pățanii ale trecutului, că aceasta înșamnă *contopirea noastră ca neam în seminția maghiară...*, (Mare și nesfîrșit zgomot. Deputatul Sümegy Vilmos întrerupe mereu).

Președintele: Rog liniște! (Mare zgomot. Strigăte: Să auzim pe președintele!) Pe deputatul Sümegi îl rog de nou să nu conturbe oratorul cu continue întreruperi.

Dr. Iuliu Maniu: ...că subt lozinca »statului național maghiar« voiți a împedeca întărirea naționalităților nemaghiare; noi, deși vedem unele bune intențiuni în părțile mai neînșămnate a programului lustruit al guvernului, — *nu putem fi cu încredere față de acest guvern*, în deosebi nici pentru aceea, pentru-că din programul cultural al său reese în deosebi *acea țintă de maghiarizare*, care împedecă fericirea adevărată a țării și dezvoltarea popoarelor ei. (Mare zgomot. Vii aprobări între naționaliști. Vehemente întreruperi la Kossuthiști: Asta nu-i strică guvernului!). Noi declarăm, că nu suntem pentru guvern aici, ci pentru binele poporului! (Mare zgomot).

Markus Gyula: Agitatori și răsvrăitori!

Președintele: Onorată casă! Fieștecare deputat are dreptul să-și ceară cuvîntul și să critizeze vorbirea ce a auzit-o. Dar' nime n'are dreptul, ca cu nerăbdare și întrerupere să conturbe pe vorbitor! (Aprobări). Am datorința ca să apăr aici libertatea cuvîntului, și așa cred, că majoritatea are în primul rînd datorința ca să premeargă cu exemplu bun! De ce este mai mic un partid, de aceea trebuie ascultat cu mai mare atențiune și cu atît mai puțin este îndreptățită ținuta atacătoare a majorității.

Mezőfi Vilmos: Să trăiască președintele!

Dr. I. Maniu: Fiind deci noi *pentru popor* aici, de sine să înțelegem, că ne vom ținea de datorință, ca toate faptele și toate legile guvernului, cari într'adevăr vor preamări interesele poporului, și vor servi binelui acestuia, să le *părtinim*. Dar' declarăm totodată, că *în contra tuturor acelorora fapte ale guvernului*, cari vor fi contrare intereselor adevărate ale

poporului și cari vor fi chemate a servi singur intereselor unui neam, și în contra tuturor acelor fapte ale guvernului, cari vor voi a împedeca dezvoltarea socială, economică și politică a celorlalte naționalități din țară, vom începe și vom duce cea mai energică, cea mai conștientă și cea mai bărbătească luptă, fără nici o considerație! (Mare zgomot. Aprobări vii și îndelungate la naționaliști).

Onorată Casă! Punctul de plecare al politicii noastre este, ca fiește-care popor al țării acesteia să-și aibă în statul acesta puțința dezvoltării economice, culturale și politice. Și prin urmare fiește-care faptă a acestui guvern, care va fi contrară acestui principiu politic al nostru, va întâmpina din parte-ne cea mai energică împotriviare!

Nu acuma este timpul ca să critizez singuraticile puncte ale programului guvernului. Mă și mărginesc a accentua singur punctul nostru de vedere principiar, și a ruga pe guvern, ca să nu întrelese aceste principii politice, cari singure sunt în stare a promova fericirea și înaintarea acestei țări! Să o facă nu numai pentru o naționalitate, și numai pentru o pătură socială, ci pentru toate popoarele țării acesteia și pentru toate clasele sociale, cari compun țara aceasta.

Deoarece acest principiu nu-l văd îndestul accentuat în vorbirea de program a d-lui ministru-președinte, noi nu putem avea încredere în guvernul ce ni-s-a prezentat. (Vii aprobări și aplauze din partea naționalităților. Oratorul este felicitat).

Cumpătata și totuși rezoluta vorbire a deputatului Dr. Iuliu Maniu, predată cu curaj și eleganță, a făcut bună impresie. Chiar și dintre deputații străini i-au gratulat mai mulți pentru ținuta bărbătească.

După vorbirea dlui Dr. I. Maniu, a vorbit dl deputat slovac Hodza Milan,

tot în acest înțeles în numele Slovacilor.

Alte glasuri.

În ședința dela 30 Maiu, deputații naționali au ridicat atita vorbă asupra nedreptăților ce să fac cu neamurile nemaghiare, încît foile maghiare sunt luate de o grijă! Ci-că ăștia au încă să tulbure urit socotilele patriotice!

Că abia s'a deschis ședința, și 5 deputați naționaliști au tăbărit asupra ministrilor cu plingeri pentru purtarea slujbașilor statului cu ei și cu poporul.

Deput. slovac Skiciac s'a plîns că pe el l'au tractat ca pe ori-ce om de rînd, l'au luat gendarmii și l'au scos din sate pe unde a voit să umble. Asta e vătămarea dreptului de libertate a deputatului. Cere pedepsirea volfricilor!

Deput. Iehlicica, slovac, a arătat că Ungurii de pe la Pojon bat în mijlocul uliței pe Slovaci ce vorbese între ei limba slovăcească! Cu el încă s'au purtat dobitocește oamenii administrației. Cere rînduială!

Deput. Dr. St. C. Pop arată o brăznicia suferită de un deputat slovac în o stație de stat, unde a fost huiduit de unghurii și chiar de slujbași de stat dela tren!

Deput. Ferd. Juriga, slovac, tot așa să plînge, — deci toți împreună cer a să lua măsuri de apărare a lor ca deputați, și a poporului ce i-a ales!

Dep. Dr. Alex. Vajda-Voevod a interpellat apoi pe larg asupra mișelilor ce s'au săvîrșit la Cehul-Silvaniei, la Somcuta și la Ighiu.

A vorbit mult și luminat despre aceste nedreptăți cu cetățenii cinstiți a acestor cercuri.

Deputatul Cehului i-a aruncat în dată în chip jidovesc în față, că doar bătăia dela Ceh, alegătorii Români au provocat-o (hoții de păgubași!).

Interpelația s'a predat ministrului de interne, care va da răspuns în curînd.

Cu aceste plingeri naționale s'a opăcit dieta până la 3 după amiaz, spre marea supărare a domnilor, cari au grabă de alte treburi, nu de durerile noastre.

Dar' deputații nostri n'au să le dee pace. Li-o vor pune-o sub nas într'una mizerabila purtare a oamenilor lor cu popoarele nemaghiare.

rostească: „Dă-mi Doamne ce n'am gândit și mă mir ce m'a găsit!“

Așa că dacă vre-unul dintre aceștia ar fi izbutit să urce treptele tronului și să ia în mână sceptrul domniei, iarăși s'ar fi văzut țara frământată de lupte frățești, iarăși s'ar fi văzut pretendenți cari și-ar fi ridicat părtășii lor spre a duce lupte de răsturnare împotriva Domnului, lupte cari au sfășiat această țară timp de cinci veacuri și mai bine.

Drept-aceea, pentru buna stare a țării și pentru statornicirea în toate a unei bune rînduială, era de neapărat trebuință ca să se aleagă Domn un mădular a unui neam străin, puternic și vestit.

Cărmuitorii vremelnici mai trebuiau apoi ca, după alegerea Domnitorului să capete încuviințarea acestei alegeri dela marile puteri și mai ales dela Franța pe tronul căreia să afla Napoleon III., un împărat care a vrut mult bine și a făcut cit a putut țării noastre.

Întîiul ales, după-cum să știe, a fost comitele Filip de Flandra; dar' acesta nevoind să primească coroana unei țări pe care, fără îndoială, o credea sălbatică, cărmuitorii și-au îndreptat ochii în altă parte.

Atunci au pus ochii pe prințul Carol, al doilea fiu al prințului Anton de Hohenzollern, înrudit de-aproape cu familia domnitoare a Prusiei și totdeodată și cu Napoleon, împăratul Francezilor.

Alegerea s'a făcut, prin glasul întregului popor românesc, în ziua de 8 Aprilie 1866, adică tocmai în ziua cînd prințul Carol, Regele nostru de astăzi, împlinea douăzeci și șapte de

Minunile dela Dobra.

Lista electorală corectată și — nefolosită.

Că de ce gînduri curate și cinstite a fost călăuzit papistașul popă Magat cel inspirat de „spiritus sanctus“ — ul său Halász, — să poate vedea și din următorul lucru:

Precum să știe, în listele electorale să strecură o mulțime de greșeli de peană, cînd le scriu comisiile ce adună alegătorii prin comune. Că multe nume să iau în listă, după auz. Omul ce arată comisiei că are drept a fi luat în listă, spune că-l chiamă Bota Aviron și scriitorul îl aude Pota Naviron, ori Bonta și așa îl scrie în listă. Nu-î sat în care să nu fie unu, ba 3—4 nume în felul acesta greșite. Ori că e o literă mai mult, ori mai puțin în el. Așa sunt și în lista Dobrei destule nume, stricate de scriitorii oficioși, cu urechi neînțelegătoare pentru numele românești.

Știind frunțașii nostri ce armă de nimic sunt aceste greșeli, în mîinile cite unui președinte viclean și fără Dzeu (mai ales de-o fi și popă papistaș pe de-asupra!) au dat de cu vreme rugare la comitat pentru a îndrepta zîmintele de peană din lista Dobrei, ca ea la alegere să fie curată!

Și comisia comitatenză a primit rugarea și a hotărît îndreptarea numelor rău scrise în listă, deci a corigat lista.

Cu toate acestea, alegerea dela Dobra, atît în 3 Maiu cit și acuma a doua oară în 23 Maiu, s'a făcut nu pe temeiul listei corese, ci pe a listei vechi cea plină de greșeli de peană, — pentru-ca cinstita comisie cea jurată pe dreptate, să aibă cit mai multe clengi, de cari să se acățe în săvîrșirea volnicilor, la respingerea de voturi!

De ne-ar fi cerut, i-am fi recomandat și noi onoratei comisii citeva clengi și mai bune ca acelea...

ani. Iar' peste patru zile, un ministru al țării merge la Sigmaringen să vestească Prințului și tatălui său hotărîrea poporului român.

685.969 de glasuri să rostise pentru prințul Carol de Hohenzollern.

Puterile deteră încuviințare acestei alegeri, căreia la 1 Maiu același an adunarea legiuitoare a țării — Constituanta — îi dete forma legală, votînd cu 109 glasuri, contra 6 abțineri păstrarea Unirei țărilor și proclamînd ca domn cu drept de moștenire pe prințul Carol.

Alesul Românilor își părăsi patria plecând cătră țara noastră, din orașelul german Düsseldorf, în ziua de 29 Aprilie 1866.

Sosirea în țară.

Dela Düsseldorf, orașul de unde a plecat Alesul Țărilor-Românești, și până la granița noastră drumul e lung; dar' în anul acela era și foarte primejdios pentru viitorul nostru rege.

Între Prusia, țara regelui nostru, și Austria, erau atît de mari neînțelegeri, căci să aștepta un războiu din ceas în ceas, și e lesne de înțeles că această împărăție n'ar fi lăsat cu una cu două să treacă prin ținuturile noastre unul dintre cei mai de samă fii ai familiei domnitoare a țării, cu care era în crâncenă luptă.

În acele împrejurări Prințul Carol, viitorul nostru domn și Rege, cu înțelepciunea înaltă, pe care o avea chiar în cea tînără vîrstă, și-a adus aminte, pasă-mi-te de cuvintele Mintuitorului: „Cel ce să înalță pe sine să va smeri și cel ce să smereste înălța-se-va.“ Și, acela care era vlăstar al unui

Cei respinși.
La I-a alegere (3 Maiu), au fost respinși avînd cite o literă greșită în nume (de pildă în loc de Dimper era Bimper), următorii:

Din Dobra: Ioan Herbay lui Alexandru și Luca Luncan; — din Suligete: Petru Petrașe I. Ilie; — din Ilia: Iosif Dimper; — din Cosești: Siminic Buda; — din Brîznic: Pavel Goț lui Pavel, George Goț lui Marc și Petru Iorgovan. — De toți 8 inși.

La a II-a alegere (23 Maiu) însă greșelile de peană au fost chemate a mîntul ele voința volniciei, pe care nici codrul de baionete gendarmerești, nu o putuseră asigura (că oamenii au venit și printre atitea baionete): cu ajutorul acelor greșeli făcute de organele oficioase în numele alegătorilor, — au respins de data asta nu 8, ci 28 de alegători dela vot. Fiește tot voturi de ale lui Dr. Rozvan, că de cele date Jidovului, să primeau să fi fost numai o literă bună și toate celelalte rele în nume!

Odată bune, odată rele!

Dar' auzi lume și te crucește, că de astea tot n'ai mai auzit:

Numele ce le veți ceti mai jos, sunt a alor 25 alegători, cari la alegerea dintîi, în 3 Maiu, au fost primite și trecute la protocol de comisie, ca bune, iar' la alegerea a doua, au fost respinse, pentru greșelile de peană aflătoare în ele, în lista!

Sunt următorii: Din Dobra: Todor Oprean, Alexandru Roșu; — Din Dealu-mare: Ioan Ivan, Serafin Cîndea, Ioan Flore; — Din Căinel: Ioan Lazar; — Din Cerbia: Iosif Popescu, primar; — Din Almaș-Seliște: Gerasim Bornemisa, primar; — Din Tămășești: Samson Toma, primar; — Din Godinești: Aurel Crișan, preot; — Din Ceșa: Constantin Dan, primar; — Din Valea-lungă: Moise Petresc, primar; — Din Dumești: Ioachim Ivan, preot; — Din Gohatea: Alexa Ciurlea; — Din Curieș: Roman Ceșan;

neam strălucit între toate, acela, care avea să fie cîrmuitorul destinului unui popor atît de nobil prin obrîșia și însușirile lui, cum e poporul acesta românesc, s'a smerit și a luat înfățișarea simplă, de un om de rînd, pentru a ajunge până la granița acestei țări, căreia Providența hotărîse să-i fie el conducător.

În sfîrșit la 8 Maiu 1866 ajunge la Turnu-Severin.

A fost mișcătoare, pentru toți cei de față, clipa în care Prințul Carol a pus piciorul întîia-oară pe pămîntul Țării-Românești.

Prințul era însoțit de Ion Brătianu, de locot. Sergiu Lenș și de sfiniciei Prințului Anton, anume Baronul de Werner și Baronul de Meyenfisch.

Sosit la Turnu-Severin, Prințul trimite următoarea memorabilă telegramă locotenentei domnești:

„Punînd piciorul pe pămîntul României, noua Mea patrie, Mă grădesc a exprima membrilor Locotenentei Domnești simțimentele cele mai sincere. Fericit că Mă aflu în mijlocul națiunii care m'a onorat cu încrederea sa, adresez mai înainte de toate rugăciunile Mele Cerului, pentru ca să-mi ajute a împlini cu demnitate murea și frumoasa misiune ce Providența Mi-a impus.“

CAROL.

La 10 Maiu 1866 Prințul își face intrarea solemnă în București și depune următorul jurămint în adunarea deputaților:

„Jur de a fi credincios legilor țării, de a păzi religionea României, precum și integritatea teritoriului ei, și de a domni cu domn constituțional.“

— Din Ilia: Nicolae Popa; — Din Mihalești: Iosif Ognean, Traian Trif; — Din Rădulești: Ioachim Hadan, preot; — Din Muncelul-mare: Ioan Dringă lui Alexa; — Din Brîznic: George Fărău, Achim Fărău, și Lazar Fărău; — Din Lăpușnic: Petru Gos-taia lui Aron și Nicolae Moise.

Adecă: Au respins chiar voturile primarilor comunali, date lui Rozvan, sub cuvînt, că fiindu-le numele lor altfel scris în listă decum ei îl spun, e îndoială dacă e tot aceeași persoană. Auzi D-ta! Despre primarul cunoscut personal notarului, să fie îndoială că e el ori nu e el? Tot așa cu preoții. Deși e un singur preot Ioachim Hădan din Rădulești, ori Ioachim Ivan din Dumești, și primarul și notarul constată în fața comisiei că așa e, și altul nu poate fi, — pentru-că în listă era scris Hadan, i-a respins de data asta votul, — deși la întîia alegere, cu aceeași listă nainte, i-a primit votul! Cu alții tot așa!

1 colonel și 17 ofițeri și 450 gendarmi.

Să știe ce rar poți vedea ofițeri de gendarmi, că abia e unu-doi într'un comitat. În cete întregi nu-i vezi în veci, doar' la ceva poruncă în Pesta și — în Dobra! De fapt cer-cul Dobrei, din privilegiul alegerii acesteia a doua, a fost așa de strîns între baionete, ca sub cel mai rău statariu.

Ca să nu să zică că noi vom fi mîrînd lucrurile, iaca ce spune chiar o foaie ungurească din Deva: „Déva és V.“ de după alegere. Ea zice:

„În 23 l. c. deja în zori de zi „era în picioare întreagă Dobra, ca „să se desfăteze (cum să nu! să „se imbecite chiar de desfătare! Red. „Lib.“) în acea priveștițe rar de „frumoasă, pe care o dădea marea „mulțime de gendarmi și husari „îngrămădiți acolo.“

„1 ofițer de ștab (colonel) dela „gendarmi, 17 ofițeri de gendarmi „și 450 gendarmi numai aci s'au „putut vedea toți la un loc, de „cînd există gendarmeria în țară!“

Care va să zică nu s'a petrecut în țara asta, de cînd e gendarmeria un lucru așa de mare ca alegerea dela Dobra, că de cînd e gendarmeria acestei țări, atita putere armată de-a ei, la un loc nu a mai fost trimisă!

Președintele Adunării, regretatul Manolache Costache, rostește următoarea cuvîntare cătră Domn:

„Măria Ta! În numele adunării, al căreia sunt organ, vin a Vă prezenta mulțumirile ei entuziaste și urările ce face pentru fericirea domniei Măriei Tale. Națiunea, ai cărei reprezentanți Vă înconjoară aci, jură de a nu cruța nici silință, nici sacrificii pentru a consolida Tronul și dinastia Măriei Tale și a lucra împreună cu Măria Ta la nobila misiune ce Vă este dată, de a stabili pentru vecinicie mărirea și prosperitatea României. Trăiască Măria Sa CAROL I.“

Prințul rostește atunci următoarele cuvînta cătră adunare:

„Ales de cătră națiune cu spontaneitate Domn al Românilor, Mi-am părăsit, fără a sta la îndoială, și țara și familia, spre a răspunde la chemarea acestui popor, care mi-a încredințat destinele sale. Punînd piciorul pe acest pămînt sacru, am și devenit Român. Primirea plebiscitului Îmi impune, o știu, mari datorii. Sper că-Mi va fi dat a le îndeplini. Eu Vă aduc o inimă leală, cugetări drepte, o voință tare de a face binele, un devotament fără margini cătră noua mea patrie și acel neînvins respect cătră lege, pe care l'am cules în exemplul alor mei.“

Cetățean astăzi, mîne, de va fi ne-voe, soldat, Eu voi împărtași cu Domnia-Voastră soarta cea bună, ca și pe cea rea. Din acest moment totul este comun între noi. Credeți în mine precum cred eu în D-Voastră!

Singur numai Dumnezeu poate ști ce-n-va să facă pentru patriei noastre! Din parte-ne, să ne mulțumim într'u a

FOIȚA

Zile mari.

Marile sărbători prin cari fericită trece România, să învîrt toate în jurul iubitului și de toți stimatului ei Rege și Regină. Foile din țară, mai ales cele literare, au apărut în numeri iubilari și scot la iveală tot felul de amănunte interesante din viața petrecută de înțeleptul Rege în fruntea României. Dăm și noi, după »Rom. Ilustrată«, citeva atari amănunte.

Alegerea prințului Carol.

După-ce Domnitorul Alexandru Cuza a fost silit să părăsească tronul Țării în noaptea de 11 Februarie a anului 1866, cărmuitorii vremelnici de atunci erau frământați de mari griji.

Toate dorințele făurite de adunarea dela 1859, numită »Divanul Ad-hoc«, erau prefăcute în fapte, afară de una: alegerea unui domn străin. Și era nevoie ca un străin dintr'o mare casă domnitoare să ia frinele țării noastre, căci erau prea mulți aceia cari rîvneau la tronul ei, fie pentru-că unii avuseră domni printre stămoșii lor, fie pentru-că alții, vioi de fire, isteți la minte și pofitori de mărire, voiau ca să se folosească de împrejurări și pentru-ca să ajungă acolo unde, privind în urma lor și a neamului lor, ar fi putut prea bine să

românească din Nordul Moldovei nu numai că-i inferioară celei evrești, dar scade neconținut. Și cea mai mare parte a acestei populațiuni rămase o duce greu, abia trăindu-și viața de azi pe mâine, din pricină că toate izvoarele mai productive de muncă, ca industria și comerțul, au încăput pe mâinile Evreilor.

Astfel, după raportul camerei de comerț din localitate de pe anul 1903—1904, din 2142 meseriași aflați în orașul și județul Botoșani numai 324 sunt Români, iar ceilalți 1818 străini, aproape toți Evrei! din 1393 meseriași aflați în orașul și județul Dorohoiu, 179 sunt Români, ceilalți 1214 străini, iarși, mai toți Evrei; din 869 meseriași aflați în Folticeni și județul Suceava, 154 sunt Români, ceilalți 715 străini, de asemenea mai toți Evrei.

Sunt meserii din care Românii lipsesc cu totul. Astfel, din 57 meserii aflătoare în orașul și județul Botoșani, nu au și Românii decât 28. Așa, de pildă, nu găsim meseriași români ca alămar, argintar, boiențiu, ceaprazar, cufărar, căldărar, dogar, mecanic, pălărier, sobar, tapițer, umbrelar, etc., și nici o Româncă modistă. Din 481 croitori, numai 2 sunt Români; din 105 cojocari, numai 9 Români; din 491 ciubotari, numai 91 Români, etc.

În tot județul și orașul Dorohoiu, nu-i nici un Român ca alămar, boiențiu, cufărar, căldărar, ceasornicar, giuvaerțiu, luminărar, strungar, tapițer, țesător, etc. Din 64 brutari, numai unul e Român; din 299 ciubotari, 24 sunt Români; din 295 croitori, numai 5 Români; din 145 cojocari, numai 3 Români; din 10 mindirgii, meserie veche românească, numai 1 Român. Tot cam în același fel stă lucrul și în județul Suceava.

Și ceea ce-i cu industria mică și cu meseriile, e și cu cea mare. Cele mai multe și mai însemnate fabrici din orașe și județe sunt pe mâinile Evreilor.

Cu comerțul iarși nu stăm mai bine decât cu industria. Și aici Românii sunt în număr foarte mic față de cel cu total covârșitor al Evreilor. Chiar în comerțul de băuturi spirtoase, unde nu să cere cine știe ce destoinicie și care la sate li s'oprit Evreilor, aceștia totuși au un număr foarte mare față de al Românilor. Mai ales prin orașe, ei îl au mai cu totul pe mâna lor. Așa, în Botoșani, din 133 stabilimente de beuturi spirtoase, numai 6 sunt ale Românilor. În Hirău sunt 31 de stabilimente, toate ale Evreilor. În Dorohoiu, din 74 stabilimente, 4 sunt ale Românilor; în Mihăreni sunt 19 și toate ale Evreilor. În Folticeni, din 53 stabilimente de beuturi, numai 1 e al unui Român, celelalte toate ale Evreilor.

O asemenea stare e, firește rea și din cele mai primejdioase pentru elementul românesc dela orașe.

Fabrica de fer dela P. Călan (lângă Hunedoara) a trecut de fapt în proprietatea societății miniere dela Rimamurány—Salgotarján. Forma exterioară deocamdată va rămânea aceeași, intru-cât fabrica dela Călan și pe mai departe va rămânea sub forma de societate independentă, de fapt însă, fiind toate actele acestei societăți în mâinile societății dela Rimamurány — stăpânirea și proprietatea fabricii dela Călan este a acestei societăți.

După această tranșacție se afirmă că la fabrica din Călan vor porni lucrările cu toată puterea și în scurt timp se va edifica și o linie ferată industrială pe la comuna Streiu.

Societatea dela Rimamurány pertractează acum și cu societatea dela

Nădrag, pe care încă dorește să pună mâna și asta din motivul că până acum fabricile dela Călan și Nădrag sunt singurele care nu sunt încă pârtașă în cartelul fabricilor de fier.

După-ce va fi cumpărată și fabrica dela Nădrag nime nu va mai face în Ungaria concurență cartelului care va putea astfel să croiască prețuri și condiții după bunul plac.

E de vânzare în Orăștie

O casă pe drumul țării, stînd din prăvălie, circimă, 3 odăi de locuit, culină, 2 pivniți, poduri arangiate pentru diferite soiuri de bucate, fîntînă cu apă bună, grajd și șopru, curte mare pardosită, — tot acolo o a doua locuință nou edificată din 2 culine, șopru și curte separată, casa liberă de dare, — toate cu țiglă coperite și provăzute cu lumină electrică.

Circulație mare în tot cursul anului, fiind în vecinătatea țirgului de vite și a concentrării miliției în timpul de exercițiu.

E de vânzare din mână liberă cu prețiu foarte moderat. Fost proprietatea Dnei Trutia.

Informațiuni dă:

Ioan Opresan jun.
in Orăștie (Szászváros).

1-1

Licitațiune publică.

Pentru darea în întreprindere a lungirii, acoperirii turnului și bisericii cu pleu și provederii cu parafulger și pentru repararea radicală a bisericilor din **Riualb** și **Băești** prin această să excrie:

„**Licitațiune minuendă**“ care să va ținea **Joi în 14 Iunie n. la 11 ore a. m.** în comuna Boești, iar la 2 ore p. m. în comuna Riualb.

Intreprinzătorii reflectanți vor avea să depună un vadiu de 5% în bani gata ori hirtii de valoare carele după aprobarea protocolului licitațional are să se întregescă ca cautiune la 10% din partea oferentului acceptat.

Comunele bisericesti pot alege liber între oferenți, fără considerare la suma ajunsă prin licitațiune.

Planurile și proiectele de spese provăzute cu clausula de aprobare de către Ven. Consistor Eppisc. gr.-cat., din Lugos să pot vedea ori-și cînd în cancelaria subserisului oficiu.

Oficiul parochial gr.-cat.:

Riualb, (Hunad m.) la 29 Maiu 1906.

los. Stupinean m. p., George Belea m. p.,
paroch. curat. in Riualb.

Ioan Fărcaș verdet m. p.,
curator in Băești.

Prăvălie
de fer și specerie

— în Hunedoara, —
care există de 60 ani și are învîrtire însămnată, —

— e de vânzare —
din mână liberă. Condiții de plată favorabile.

A se adresa la admin. foii.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

1905		1906	
30 Aprilie		22 Aprilie 29 Aprilie	
SITUAȚIUNEA SUMARĂ.			
ACTIV			
64,569.728	{ 45,300.728 Reserva met. Aur 73,962.451 19,319.000 » trate Aur 30,505.500 }	104,533.321	104,469.951
4,342.328	Argint și diverse monete	1,777.810	1,783.808
37,704.503	Portofoliu Român și Strein	45,662.769	51,232.393
18,896.721	{ Impr. contra ef. publice 5.324.300 » » » contcurt. 19,073.501 }	24,446.047	24,397.801
11,999.990	Fonduri publice	11,999.924	11,999.876
14,316.173	Efectele fondului de rezervă	14,983.507	14,908.055
1,704.306	» » » amortisarea imob. și mat.	2,914.292	2,910.292
5,670.983	Imobili	5,768.197	5,770.058
555.340	Mobilier și Mașini de Imprimerie	602.371	602.438
546.477	Cheltuieli de Administrațiune	607.754	620.832
83,146.902	Depozite libere	83,249.680	82,423.752
18,493.014	Compturi curinți	25,941.951	17,660.491
17,866.047	Compturi de valori	18,703.830	21,106.871
279,340.405		341,191.357	339,886.618
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
19,771.835	Fond de rezervă	21,073.386	21,266.004
2,946.244	Fondul amortisării imobilelor și material	3,141.124	3,158.004
161,771.835	Bilete de Bancă în circulațiune	220,889.660	220,144.000
761.304	Dobânzi și beneficii diverse	838.507	894.820
83,146.902	Depozite de retras	83,249.680	82,423.752
279,340.405	Compturi curente	—	—
	Scomptul 5% *) Dobânda 6%	341,191.357	339,886.618

Sz. 375—1906. végrh.

Cumpărați:

POEZII

de Victor Bontescu

un volum elegant și bine apreciat, franco cu — Cor. 1.60.

Sz. 2320—1906 tkvi.

Arveresi hirdetményi kivonat.

A szászvárosi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy Vulk János a Simon és t. végrehajtóknak Angyel István végrehajtást szenvedő elleni 20 és 740 kor. — fill. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék (a szászvárosi kir. bíróság), területen lévő és Balomirion fekvő a balomiri 188 szám tkjvben A + 2 rnd. 321.322 hrsz. 514 kor., A + 7 rend. 896 hrsz. 90 kor., A + 8 rend. 1010 hrsz. 45 kor., A + 9 rend. 1046 hrsz. 278 kor., A + 11 rend. 1405 hrsz. 113 kor., A + 13 rend. 1630.1631 hrsz. 26 kor., A + 17 rend. 3320/—3323/2 hrsz. 43 kor., A + 18 rend. 3677 hrsz. 190 kor.; az u. o. 651 számú tkjvben A + 1 rend. 4383 hrsz. 260 kor., A + 3 rend. 645.646 hrsz. 303 kor., A + 4 rend. 723/2 hrsz. 147 kor.; az u. o. 203 számú tkjvben A + 1 rend. 349 hrsz. 265 kor.; az u. o. 1587 számú tkjvben A + 1 rend. 2726 hrsz. 169 kor. kikialtási árban még pedig a 188. 651. 203. számú tkjvben a csatlakozott „Ardeleana“ hitelintézetnek 740 kor. s jár. iránti követelésének kielégítése végett is, az árverést elrendette, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1906. évi június hó 12-ik napján d. e. 9 órákor Balomir község hazánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alól és eladatulni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becserének 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Szászváros, 1906. évi aprilis hó 29-én.

A kir. bíróság mint telekkivhatóság.

Sebestyén Árpád,
kir. albiró helyett.

Balog,
kir. jbró.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN:

IOAN NICA.

Arad, József főherceg-ut 1 sz.
(lângă „Victoria“).

Sz. 375—1906. végrh.

Arveresi hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a dévai kir. törvényszéknek 1905 évi 9526 számú végzése következtében Dr. Vlad Aurel ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ pénzint. javára Pászku Petru I. Iosif és t. ellen 58 K s járulékaí erejéig 1905 évi november hó 16-án fogantatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 920 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák nyilvános árverésen eladatulnak.

Mely árverés az algyogyi kir. járásbíróóság 1906 évi V. 235/4 számú végzése folytán 58 kor., tőkekövetelés, ennek 1903 évi szeptember hó 14 napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 40 K 24fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Homorod községében végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközölésére 1906 évi június hó 9-ik napján d. e. 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a

értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatulni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógy, 1906 évi május hó 23 napján.

Ruszuly Imre
kir. bir. végrehajtó

Sz. 209—1906. végrh.

Arveresi hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy az algyogyi kir. járásbíróóság 1905. évi Sp. II. 1121/2 sz. végzése következtében Dr. Margita János ügyvéd által képviselt Dávid Miklos a Tanaszie javára Kontenk Eftemie ellen 572 kor. s járulékaí erejéig 1905 évi november hó 10-én fogantatosított biztósítási végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 745 kor. 50 fill., becsült következő ingóságok, u. m.: kukoricza, buza, hordok hambárok és butorok nyilvános árverésen eladatulnak.

Mely árverésnek az algyogyi kir. bíróság 1905. évi V. Sp. I. 1121/5 sz. végzése folytán 572 kor. tőkekövetelés, ennek 1905. évi november hó 10 napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 48 kor. 30 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Boj községében végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközölésére 1906 évi június hó 12-ik napján d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatulni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógy, 1906. évi május hó 24-ik napján.

Ruszuly Imre,
kir. bir. végrehajtó

Execută lucrări
cu cele mai moderate prețuri

Depozit de hârtie
și tipărituri pentru advocați.

„Tipografia Nouă“

în Orăștie — Szászváros.

provăzută cu cele mai nouă mașini și cu cele mai moderne caractere de litere, să recomandă on. public, pentru executarea promptă și cu acurateță a următoarelor tipărituri: Bilete de vizită, bilete

de adrese, Anunțuri de logodne, Ordine de dans. Tipărituri comerciale și oficiale, de tot soiul, în colorii sau cu tipar negru. Libele de depuneri, Obligațiuni, Acții, Opuri și ziare.